

Gemeentelijke monumenten in de kernen van de gemeente Dronten

redengevende omschrijvingen

Colofon

Titel:	Gemeentelijke monumenten in de kernen van de gemeente Dronten, redengevende omschrijvingen
Opdrachtgever:	Gemeente Dronten
Samenstelling:	drs. G.M. van Altena, drs M. van Damme, drs. M. van Hellemond
Datum:	september 2012

Inhoudsopgave

1. Inventarisatie ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten
2. Op weg naar gemeentelijke monumenten
3. Redengevende omschrijvingen

Bijlage: gemeentelijke monumentenlijst

1. Inventarisatie ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten

In 2010 heeft Het Oversticht onderzoek gedaan naar het ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten en een inventarisatie gemaakt van waardevolle stedenbouwkundige structuren, groenaanleg en bebouwing in Dronten, Biddinghuizen, Swifterbant en Ketelhaven. De resultaten van dit onderzoek zijn gebundeld in het rapport 'Ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten' van december 2010. Uit dit rapport geven wij hieronder de korte schets, 'wat maakt Dronten Dronten?'

Gemeente Dronten

De drooglegging van het oostelijk deel van de Flevopolder begon vanaf een werkeiland bij Ketelhaven. De eerste huizen op de dijk uit 1953 hebben nog een traditionele uitstraling, maar met de verdere inrichting van Oostelijk Flevoland werd een breuk gemaakt met de traditionele stedenbouwkundige opzet van de dorpontwerpen in de eerdere polders. De romantische opvattingen van de Delftse School maakten in Oostelijk Flevoland plaats voor moderne trends in de ontwerphouding. De flexibele structuurplannen voor de drie verschillende kernen Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant zijn door drie verschillende ontwerpers uitgewerkt, maar hebben toch duidelijke overeenkomsten wat betreft stedenbouwkundige inrichtingsprincipes en woningtypologieën. In tegenstelling tot de eerdere kernen was het ontwerp niet alleen in handen van stedenbouwkundigen, maar werd nauw samengewerkt met landschapsarchitecten en lag er bij het ontwerp veel nadruk op openbare groenstructuren. In antwoord op de groeiende vrije tijd en maatschappelijke belangstelling voor recreatie zijn bij de kernen uitgebreide dorpsbossen aangelegd, die tevens een overgang vormen tussen het open polderlandschap en de bebouwde kom. De centrumfuncties, wonen, werken en recreëren waren redelijk strikt van elkaar gescheiden en werden ontsloten door duidelijk herkenbare hoofdwegen, met groenstroken gescheiden van de aangrenzende bebouwing.

De kernen waren aanvankelijk voornamelijk bedoeld voor de huisvesting van landbouwarbeiders. Daar werd op ingespeeld met woningen met een kenmerkende, maar eenvoudige Wederopbouw architectuur, ingebed in ruim opgezet openbaar groen. Langs de ontsluitingswegen zijn overwegend ruimere middenstandswoningen of lage bungalows gebouwd. Er is voornamelijk gekozen voor laagbouw. Hiervan werd alleen afgeweken met wonen boven winkels in het hart van de kernen. De woningen met ruime plattegronden en zadeldaken werden afgewisseld met functionele 'blokkendozen' waarin de overige functies werden ondergebracht, zoals scholen, kerken, een bibliotheek of een gezondheidscentrum.

Bovengenoemde kenmerken en elementen zijn de stedenbouwkundige inrichtings- en ontwerpprincipes van de kernen in de gemeente Dronten. Die omvatten de infrastructuur van de hoofdwegen, de water- en groenstructuren, de zichtlijnen op de architectonische bakens in de ruimte, met name de kerktorens. Daarnaast is er een diversiteit van speciaal ontworpen woningtypologieën die in hun uiterlijk en opzet het specifieke tijdsbeeld weergeven van de eerste, oudste laag van Dronten (het Nieuwe Bouwen en Wederopbouw architectuur). Dit alles vormt het historische DNA van de kernen in de gemeente Dronten. Dit DNA is vitaal voor de karakteristiek en identiteit van Dronten. Voor uitgebreidere informatie over de ontstaansgeschiedenis en analyse van Dronten en de omringende kernen verwijzen wij naar het rapport 'Ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten'.

2. Op weg naar gemeentelijke monumenten

De bevindingen uit het rapport 'Ruimtelijk erfgoed in de kernen van de gemeente Dronten' zijn verwerkt als voorstel en voorgelegd aan de gemeenteraad. Inmiddels is het halverwege 2012 en heeft de raad ingestemd met het voorstel 'resultaten onderzoek waardevol cultureel erfgoed'. De gemeente heeft het advies Het Oversticht tot het aanwijzen van gemeentelijke monumenten in de kernen van Dronten voor het overgrote deel overgenomen. Dit betekent onder meer dat de procedure opgestart kan gaan worden tot het aanwijzen van 18 objecten en clusters. Deze lijst is in de bijlage opgenomen.

Een onderdeel van de aanwijzingsprocedure is het opstellen van redengevende omschrijvingen. Deze documenten vormen de juridische basis voor aanwijzing, hierin zijn namelijk de waarden per object omschreven, waarop de aanwijzing gebaseerd is.

De beschrijvingen volgen een vast stramien:

- de gegevens per object;
- een korte inleiding met relevante informatie omtrent het object;
- een beschrijving van het object;
- een waardering van het object;
- ondersteunend beeldmateriaal.

Het volgende hoofdstuk bevat alle redengevende omschrijvingen.

3. Redengevende omschrijvingen

D1 - De Rede 80, Dronten

Adres: De Rede 80
Postcode + plaats: 8251 EX Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A07553
Naam object: De Meerpaal
Oorspronkelijke functie: multifunctioneel centrum
Huidige functie: multifunctioneel centrum en bibliotheek
Datering: 1965-1967 / 2005
Architect: Frank van Klingereren / atelier Pro

Constructie: staal
Gevels: glas en baksteen
Dakvorm + bedekking: plat
Kozijnen: staal

Bronnen

www.meerpaal.nl
www.flevolanderfgoed.nl
www.atelierpro.nl

Inleiding

Waar de ontsluitingswegen van Dronten in het centrum hadden moeten samen komen, werd de Meerpaal gebouwd, een overdekte marktplaats met culturele functies in een voetgangersgebied. Het structuurplan werd hiervoor in 1966 aangepast, zodat het gemeenschapscentrum een soepele overgang zou hebben met de omringende omgeving. Het totale openbare leven moest als vanzelf De Meerpaal doorkruisen. De Meerpaal werd - als vorm van strategische stedenbouw - zodanig in het hart van Dronten geplaatst dat een doorgaande verkeersroute in de toekomst voorgoed onmogelijk werd gemaakt. Het concept van De Meerpaal behelsde een veelheid aan functies op en rond een overdekt en verdiept liggend plein, van een overdekte marktplaats tot theater, van sportfaciliteiten tot scholen en caféterras. Op 8 november 1967 werd de meerpaal door Koningin Juliana geopend. Destijds werd het gebouw betiteld als 'het ding van Dronten'.

Architect Frank van Klingereren (1919-1999) baseerde het concept op de Griekse Agora: een overdekt plein met een theater. Het overdekte plein (oplossing voor het wispelturige klimaat van Nederland) moest doorlopen in het buitenplein. Het overdekte plein (de Agora) was een vertaling van gedachten over de samenleving; het maken van een plek waar ontmoetingen en vele activiteiten tussen alles en iedereen vanzelf zouden kunnen ontstaan en elkaar zouden versterken. Het centrale thema in het werk van Van Klingereren was 'ontklonteren'. Ontklonteren betekende voor hem het doorbreken van het systeem met de bedoeling mensen weer in contact te brengen met mensen. Daarom maakte hij een groot plein voor alles en iedereen met verschillende openbare functies. De mix van functies met de openheid zou de sociale interactie bevorderen. Er was ook een tv-studio in De Meerpaal. De Meerpaal

heeft, onder meer door de tv-programma's met Dick Passchier ("hier vanuit Dronten, vanuit de Meerpaal"), een onuitwisbare indruk achtergelaten bij generaties Nederlanders.

Dit concept is Van Klingerens belangrijkste bijdrage aan de Nederlandse architectuur van de jaren zestig en zeventig. Van Klingerens liet als een van de eerste architecten functionele dynamiek, onvoorspelbaarheid en verandering toe in zijn ontwerp en was daarmee een zeer geschikte architect voor het flexibel opgezette Dronten. Door dezelfde ruimte op verschillende manieren te gebruiken, had hij niet meerdere ruimtes nodig.

Door een ingrijpende verbouwing kreeg Dronten in 1987 een vernieuwde Meerpaal. Met deze verbouwing verdween van het open karakter van het gebouw. In de negentiger jaren groeide het besef dat het gebouw ondanks deze verbouwing niet meer aan alle eisen voldeed.

Daarom volgden in 2000 plannen om 'De Meerpaal terug te geven aan de inwoners'. Aanvankelijk werden plannen ontwikkeld om een nieuwe Meerpaal te bouwen, waarbij werd uitgegaan van sloop van het gebouw. Die sloop riep heftige reacties op. Er werd gekozen voor een renovatie door Atelier PRO, waarbij delen van de oorspronkelijke opzet behouden bleven. Deze werd officieel in 2005 afgerond. Het gebouw biedt onderdak aan de bibliotheek en aan allerlei sociaal-culturele instellingen, terwijl de 'oude' functies van de 'oude' Meerpaal, zoals het theater, nog steeds een plaats hebben. Het plein biedt als vanouds ruimte voor de ontmoeting van de toekomst.

Beschrijving

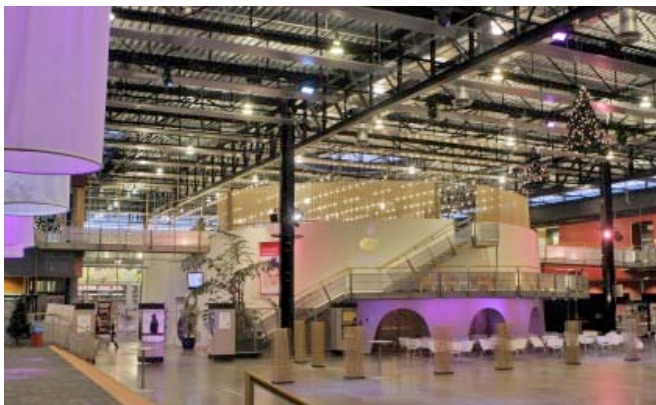
De architectuur van Van Klingerens Meerpaal was minimalistisch. Het betrof in feite het overdekken en beperkt klimatiseren van een buitenruimte met een rechthoekige doos van een staal-en-glas constructie over een ovaal openluchttheater en een plein.

Omdat tegenwoordig wordt verlangd dat functies elkaar niet meer in de weg zitten, is De Meerpaal door Atelier PRO niet in zijn oorspronkelijke staat hersteld. Wel zijn er karakteristieke elementen van het ontwerp van Van Klingerens weer zichtbaar gemaakt: de glazen doos, het door kolommen gedragen dak en het ovale volume. Dit ovale volume is geen open theater meer, zoals in de oorspronkelijke Meerpaal, maar een gesloten bioscoop met bovenop een terras dat via loopbruggen, als een soort 'knooppunt', de verschillende functies binnen het gebouw met elkaar verbindt. Nieuwe bouwdelen, zoals het theater, de muziekschool en de bibliotheek, staan als losse blokken rond het overdekte en enigszins verdiepte binnenplein. Het gehandhaafde dak van Van Klingerens zorgt als vanouds voor de visuele eenheid en samenhang. Aan de pleinzijde steekt dat dak over. Op de witte dakrand is in zwarte letters de naam 'De Meerpaal' aangebracht. Alleen de gevel aan het plein bestaat nog uit stalen puilen met glazen ramen. Het dak is niet helemaal plat. Halverwege bevindt zich een lichtstrook in de vorm van een shed. Overige gevels worden gevormd door de nieuwe bouwdelen, die overwegend gemetselde gevels hebben en ook meerdere bouwlagen hebben.

Waardering

De Meerpaal aan De Rede 80 is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De Meerpaal heeft architectuurhistorische waarde vanwege het idealistische ontwerpprincipes van architect Van Klingerens en de bijzondere plaats in het oeuvre van deze architect. Deze ontwerpprincipes komen vooral tot uiting in het oorspronkelijke gedeelte van Van Klingerens en niet in de aanbouwen van Atelier Pro.
- De Meerpaal heeft typologisch gezien zeldzaamheidswaarde; in Nederland is nergens een dergelijk type gebouw neergezet.
- De Meerpaal is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende en de strategische ligging aan De Rede, die voorkomt dat het centrum doorkuist wordt met een doorgaande weg, en vanwege de uitbreiding van Atelier Pro met beeldbepalende bouwdelen.
- De Meerpaal heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een idealistisch ontwerp om een maakbare samenleving te creëren.

D2 - De Rede 1, Dronten

Adres: De Rede 1
Postcode + plaats: 8251 EX Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A07923
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: gemeentehuis
Huidige functie: gemeentehuis
Datering: 1982
Architect: prof.ir. Piet Tauber

Constructie: beton
Gevels: baksteen/ keramische tegels
Dakvorm + bedekking: plat met bitumen
Kozijnen: staal

Bronnen

www.flevolanderfgoed.nl

Inleiding

In 1978 nam de gemeente Dronten de beslissing tot het bouwen van een nieuw gemeentehuis. Het ontwerp was afkomstig van prof.ir. Piet Tauber, architect uit Alkmaar. De bouw van het gemeentehuis was in juli 1982 gereed en het werd meteen in gebruik genomen. Op 6 september 1982 werd het gemeentehuis officieel geopend. Piet Tauber vond dat het gemeentehuis het hart van het nieuwe land was. Hij wilde met de vormgeving van het gemeentehuis beslotenheid creëren tegenover de openheid van het gebied. Het gebouw moest ook warmte geven in de kilte van het nog niet ingeleefde land. Een voorbeeld daarvan is de luifel aan de voorzijde van het gebouw die beschutting tegen weersinvloeden biedt. Ook had Tauber aandacht voor een energiebewuste manier van bouwen en gebruikte hij een samenspel van horizontale en verticale lijnen. Tauber was in 1927 geboren in Alkmaar en ging studeren in Delft. Daar was hij tussen 1964 en 1969 hoogleraar. Tauber streefde er in zijn werk naar gebouwen tijdloos te maken. Hij deed dit door rustige en eenvoudige vormen te gebruiken. Ander bekend werk van Tauber is de provinciale bibliotheek in Leeuwarden, het gemeentehuis in Doetinchem en het raadhuis van Groesbeek.

In en om het gemeentehuis is veel kunst aangebracht. Het meest in het oog springend zijn de buitenmuren van de raadszaal, die voorzien zijn van een bakstenen reliëf met de titel 'de verdwenen zee'. In de raadszaal hangt een wandkleed met het wapen van Dronten dat ter ere van het 5-jarige bestaan van de gemeente door poldervrouwen is gemaakt. Verder zijn er een fotoserie van Ger Dekkers met de titel 'fietspad bij Dronten' en een beeldhouwwerk van Louk van Meure met de naam 'botterstart'. In 1988 werd op de toren van het gemeentehuis een carillon geplaatst met 25 klokken van

klokkengieterij Eijsbouts. Het gemeentehuis ligt aan het grote plein langs De Rede, tegenover De Meerpaal.

Beschrijving

Het gemeentehuis heeft een samengestelde plattegrond en is opgebouwd uit meerdere bouwvolumes met verschillende bouwlagen, allen onder een plat dak.

Aan de zijde van het plein is een in baksteen gemetselde toren geplaatst met daarop een carillon.

Delen van de gevels (zoals de plint op de begane grond, de wanden van de raadszaal en hoekpartijen) zijn gemetseld in baksteen. Verder zijn de gevels horizontaal geled met stroken voorzien van vensters en stroken met gevelbekleding van keramische tegels. De kozijnen zijn donker afgewerkt, maar alle verticale delen zijn wit. Dit benadrukt het samenspel van horizontale en verticale lijnen in het gebouw. De gevelbekleding is roodbruin van kleur.

Op een aantal plaatsen verschuiven de bouwvolumes ten opzichte van elkaar of steken ze over. Dit is het geval bij de entree waardoor een luifel ontstaat. Het overstek wordt gedragen door pijlers. Daar waar de bouwdelen naar binnen wijken zijn balkons ontstaan.

Interieur

De constructie van het gemeentehuis bestaat uit een stelsel van betonnen kolommen en liggers, waarbij de houten bekisting van het beton een afdruk achtergelaten heeft in de kolommen. (het zogenaamde beton brut). De begane grond wordt gekenmerkt door een grote open hal waar de publieke functies zijn ondergebracht. Rondom de hal bevinden zich galerijen, die toegankelijk zijn via een open trappenhuis met betonnen trappen. In een later stadium is deze toegang door middel van glazen wanden dichtgemaakt uit het oogpunt van veiligheid. De vloer in de publieke hal is belegd met natuursteen. De balies zijn van latere tijd en los in de ruimte gezet (met respect voor de kolommen).

De beschrijving en waardering van het exterieur zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is alleen op hoofdlijnen onderzocht en beschreven.

Waardering

Het gemeentehuis aan De Rede is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- Het gemeentehuis is van architectuurhistorische waarde als onderdeel van het oeuvre van Piet Tauber. Het is een kenmerkend voorbeeld van een gemeentehuis uit het begin van de jaren '80 van de twintigste eeuw.
- Het gemeentehuis is van stedenbouwkundige waarde vanwege de vrije en beeldbepalende ligging aan het grote plein in het centrum van Dronten. Het is het antwoord op de Meerpaal aan de andere zijde van het plein.
- Het gemeentehuis heeft cultuurhistorische waarde als uitdrukking van het ontstaan van een nieuwe gemeente op drooggelegd land.

D3 - De Oost 54, Dronten

Adres:	De Oost 54
Postcode + plaats:	8251 CV Dronten
Kad. gemeente:	Dronten
Sectie + nr(s):	DTN01A07261
Naam object:	kerktoren van de Gereformeerde kerk De Ark
Oorspronkelijke functie:	kerktoren
Huidige functie:	kerktoren
Datering:	1965-1967
Architect:	David Zuiderhoek

Gevels: baksteen

Bronnen

Woensel, drs. J.T.W.H. van, *Kerkopbouw en kerkbouw in de IJsselmeerpolders*, Lelystad 1996

Inleiding

Vanuit de vier windrichtingen leiden vier ontsluitingswegen direct naar het centrum van Dronten: praktisch De Oost, De West, De Noord en De Zuid genoemd. Langs drie van deze wegen, aan de rand het de oude kern, zijn kerken gebouwd, met hun torens recht in de zichtas. De kerktorens vormen belangrijke bakens en, bij gebrek aan hoogbouw, ook opvallende markeringspunten tussen de omringende laagbouw. De kerktoren van de Gereformeerde kerk De Ark staat samen met het bijbehorende kerkgebouw aan De Oost. Architect David Zuiderhoek (1911-1993) uit Baarn kreeg na 1945 het verzoek om stadsarchitect van Amersfoort te worden. In deze positie kon hij zijn denkbeelden verwezenlijken waarin stedenbouwkunde en architectuur geïntegreerd waren. Hij ontwierp in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw kerken in Amersfoort, Veenendaal, Baarn, Hilversum, Gouda en Den Bosch.

Beschrijving

De kerktoren is in lichte bakstenen opgetrokken op een vierkante plattegrond met een hoger oprijzende bekroning van vier gemetselde pijlers. De openingen tussen deze pijlers worden begrensd

door betonnen dekranden waaronder betonnen waterspuwers zijn opgenomen. Het metselwerk is voorzien van reliëf door muurvlakken onder een hoek te plaatsen en de bakstenen overhoeks als een muizentand te laten verspringen. In de westelijke zijde is een deur opgenomen, die toegang tot de toren geeft. Tegenwoordig staat de toren los en op enige afstand van de opvallende, zeshoekige kerkzaal, maar oorspronkelijk was deze via een pergola met het kerkgebouw verbonden en ontsloten ze samen met nu gesloopte nevenruimten een binnenplaats.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg.

Waardering

De kerktoeren van De Ark aan De Oost is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De kerktoeren is architectuurhistorisch waardevol vanwege de uitgesproken architectonische vormgeving van de gesloten, forse toren.
- De kerktoeren is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan De Oost in de zichtas vanuit het centrum naar het oosten.
- De kerktoeren heeft cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de opzet waarmee het polderdorp Dronten is ontworpen.
- De kerktoeren vertegenwoordigt ensemblewaarde door de relatie met het bijbehorende kerkgebouw De Ark.

D4 - De Helling 2, Dronten

Adres: De Helling 2
Postcode + plaats: 8251 ER Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A00087
Naam object: kerktoren Katholieke kerk De Helling
Oorspronkelijke functie: kerktoren
Huidige functie: kerktoren
Datering: 1964
Architect: J.H (Hans) Sluijmer

Constructie: beton
Gevels: baksteen

Bronnen

Woensel, drs. J.T.W.H. van, *Kerkopbouw en kerkbouw in de IJsselmeerpolders*, Lelystad 1996
www.archimon.nl

Inleiding

Vanuit de vier windrichtingen leiden vier ontsluitingswegen direct naar het centrum van Dronten: praktisch De Oost, De West, De Noord en De Zuid genoemd. Langs drie van deze wegen, aan de rand het de oude kern, zijn kerken gebouwd, met hun torens recht in de zichtas. De kerktorens vormen belangrijke bakens, en bij gebrek aan hoogbouw, ook opvallende markeringspunten tussen de omringende laagbouw. De rooms-katholieke kerk aan Het Ruim was het eerste gebedshuis in Dronten. De kerk verrees naar een ontwerp van J. H. Sluijmer uit Enschede. Het was een rechthoekige zaalkerk met uitgebouwd koor, onder een plat dak, met op enige afstand een vrijstaande klokkentoren. De kerk is gesloopt op de toren na. De nieuwe kerk staat 500 meter verderop bij de rotonde. De toren staat bekend als de 'Ludgerustoren'. Eigenaar is de gemeente Dronten, behalve van de klok, het uurwerk en het kruis. Deze zijn nog steeds van het kerkbestuur van de rooms-katholieke parochie heilige Norbertus.

J.H. (Hans) Sluijmer jr., vaak gespeld als Sluymmer, werd geboren in Enschede en volgde zijn studie aan de TU in Delft. Hij specialiseerde zich in Den Bosch in kerkarchitectuur en kreeg veel mee van de

Bossche school van Dom Hans van der Laan. Daarna werkte hij in Enschede op het bureau van zijn vader Johannes Hermanus Sluijmer (1894 - 1979), dat hij voortzette na diens pensionering.

Beschrijving

De kerktoeren is opgebouwd vanuit een vierkante plattegrond, met een in grijsgele bakstenen gemetselde opstand. Het bovenste gedeelte bestaat uit een witte, open constructie. Hier staan alleen de gemetselde hoeken. Binnen dit opengewerkte deel zijn een klokkenstoel, een klok en een bel aangebracht. De top is bekroond met een kruis. In de gemetselde wanden zijn op drie niveaus vierkante vensters aangebracht die per niveau verspringen. Daarboven zijn de wanden blind. Onder in de toren is een toegang.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De kerktoeren aan De Helling is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De kerktoeren heeft architectuurhistorische waarde door materiaalkeuze en verschijningsvorm die passen bij de bouwtijd.
- De kerktoeren is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging: het functioneert als landmark en oriëntatiepunt voor de wijde omtrek.
- De kerktoeren heeft cultuurhistorische waarde als resterend onderdeel van gesloopte RK Kerk in Dronten.

D5 - De Zuid 2 Dronten

Adres:	De Zuid 2
Postcode + plaats:	8251 CV Dronten
Kad. gemeente:	Dronten
Sectie + nr(s):	DTN01A06828
Naam object:	kerktoren Hervormd centrum Open Hof
Oorspronkelijke functie:	kerktoren
Huidige functie:	kerktoren
Datering:	1965
Architect:	W. van de Kuilen

Constructie:	beton skelet
Gevels:	donkere Groninger bakstenen

Bronnen

Woensel, drs. J.T.W.H. van, *Kerkopbouw en kerkbouw in de IJsselmeerpolders*, Lelystad 1996
www.flevolanderfgoed.nl

Inleiding

De Open Hof ligt aan de doorgaande weg De Zuid tegenover het gemeentehuis. In 1963 werd de eerste paal geslagen voor de hervormde kerk. Architect W. van de Kuilen uit Amsterdam, was aanhanger van het Nieuwe Bouwen en liet met dit ontwerp de traditie los. Hij ontwierp onder meer ook de Hervormde kerk in Nagele. De kerk werd in 1965 in gebruik genomen. De kerktoren staat, zoals bij alle kerken in de gemeente Dronten, los van het gebouw op een pleintje voor de ingang en functioneert als landmark en oriëntatiepunt voor de wijde omtrek. Om de toren heen bevinden zich gemetselde banken.

Beschrijving

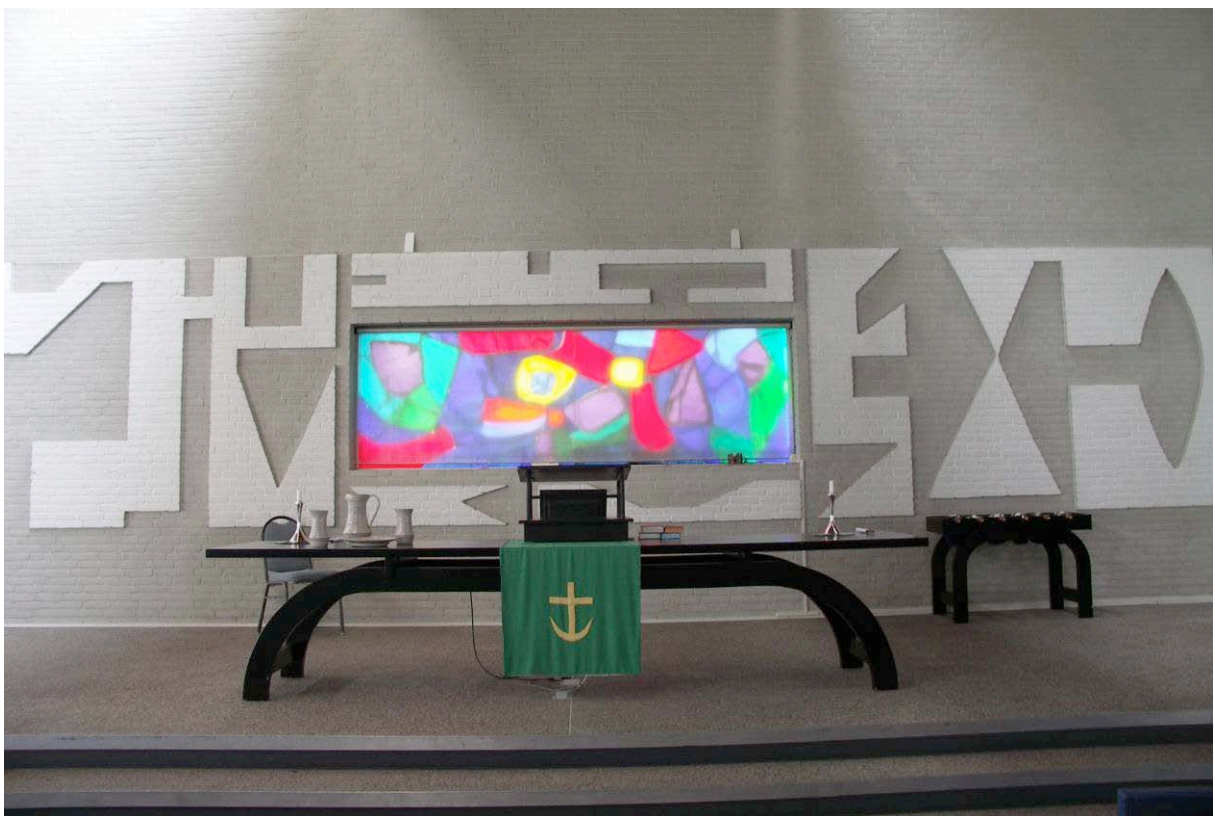
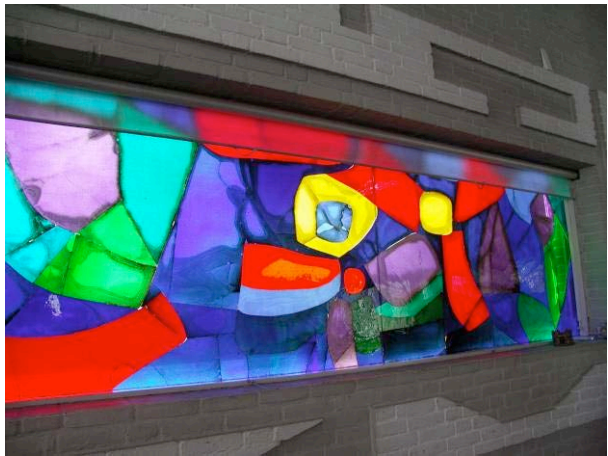
De kerktoren is opgebouwd vanuit een vierkante plattegrond, met een in baksteen gemetselde opstand. De top van de toren is opengewerkt, hier staan alleen de gemetselde hoeken. Binnen dit opengewerkte deel is het carillon aangebracht. Direct daaronder zitten op alle zijden een klok met vierkante wijzerplaat. Op de top bevindt zich een windwijzer. In de plint van de toren is een toegang gemaakt.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De kerktoren van de Open Hof aan De Zuid is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De kerktoren heeft architectuurhistorische waarde door materiaalkeuze en verschijningsvorm die passen bij de bouwtijd.
- De kerktoren is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging en de functie als landmark.
- De kerktoren heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van het kerkelijk centrum Open Hof in Dronten.
- De kerktoren vertegenwoordigt ensemblewaarde door de relatie met het bijbehorende kerkelijk centrum.

D6 - Werfstraat 12, Dronten

Adres: Werfstraat 12
Postcode + plaats: 8251 GP Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN0106377
Naam object: Sint Gregorius school
Oorspronkelijke functie: Katholieke lagere school
Huidige functie: school voor Katholiek basisonderwijs
Datering: 1962
Architect: J. (Jochem) Bredman

Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: platdak met bitumen
Kozijnen: hout

Bronnen

Stuvel, Hendrik Jan, *Bouwen op nieuwe bodem ten behoeve van de gemeenschap in het voormalige zuiderzeebekken*, Assen 1967
www.bonas.nl

Inleiding

De wegen rondom Dronten zijn door brede beplantingsstroken van de bebouwing gescheiden. In deze stroken waren sportvoorzieningen en volkstuinten opgenomen. De voorzieningen, zoals scholen, een kinderdagverblijf en kerken zijn in kleinere groengebieden rondom het centrum opgenomen. De Katholieke lagere school Gregorius werd in 1962 gebouwd op de groene strook tussen de Koggestraat en Werfstraat, tussen de woonbuurt ten noorden van De Oost en de buurt tussen de Werfstraat en De Noord. Parallel aan de Werfstraat is een fietsenstalling gebouwd, die behoort bij het oorspronkelijke ontwerp.

De school is van het Sprengtype met centraal een vooruitgeschoven overblijflokaal en zes klassen aan weerszijden. Achter de lokalen langs zijn lagere volumes aangebracht, waarin de gang is ondergebracht die de lokalen ontsluit en andere voorzieningen te vinden zijn. Dit type is op verschillende plaatsten in de kernen van Dronten toegepast, onder meer aan de De Zuid, hoek Venuslaan in Dronten. Het ontwerp is van architect J. (Jochem) Bredman, van bureau Dinger en Bredman uit Amsterdam. Hetzelfde bureau ontwierp ook de inmiddels gesloopte openbare lagere school De Dukdalf, een school van het komtype aan De Noord.

Beschrijving

De lagere school heeft een sobere Wederopbouw architectuur met rechthoekige volumes. De school heeft een asymmetrische plattegrond met een korte en een langere vleugel aan weerszijden van een

vooruitgeschoven hoger lokaal onder platte daken. De gevels zijn deels opgetrokken uit baksteen en voorzien van grote raampartijen met houten kozijnen. Het dak is afgewerkt met een brede dakrand. Het vooruitgeschoven volume heeft een glazen pui en links en rechts een deur, die toegang biedt tot de omringende groenstrook. De zijgevel van dit volume heeft een vierkant, uitstekend venster. Deze gevel wordt geflankeerd door een gemetselde schoorsteen. De voorgevels van de lokalen hebben een bakstenen plint met een glazen pui erboven die praktische de hele gevel beslaat. De pui is opgebouwd uit vier vierkante ramen met smalle, liggende onderlichten en bredere bovenlichten. De lokalen worden gescheiden door terugliggende puien. .

De fietsenstalling bestaat uit een langgerekte overkapping die aan beide uiteinden rust op een bakstenen schuurtje.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De Sint Gregoriuschool aan de Werfstraat is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De school is architectuurhistorisch waardevol vanwege de typologische verschijningsvorm met een centraal en vooruitgeschoven overblijflokaal.
- De school is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Werfstraat en de landschappelijke situering in de groenstrook tegen de kern van Dronten.
- De school heeft cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de ontwikkeling in het lager onderwijs met overblijfmogelijkheden.

1964. (foto Archief Nieuwland).

D7 t/m D14 - De Oost 8-22, Dronten (VERVALLEN)

Adres: De Oost 8-22
Postcode + plaats: 8251 CT Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A00813 t/m 00819/ 00568/
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: woningen
Huidige functie: woningen
Datering: jaren '60
Architect: Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) e.a.

Gevels: baksteen, leisteen en betonnen gevelelementen
Dakvorm + bedekking: zadeldak met rode pannen
Kozijnen: hout

Bronnen

Dronten, Nieuwe gemeente in nieuw land, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 's-Gravenhage, 1972

Bouw- en woningarchief gemeente Dronten dossier

Inleiding

De eerste woonbuurten van Dronten lagen in een L-vorm om het centrum gegroepeerd, de latere buurten kwamen daar als een schil omheen. De structuur van de afzonderlijke buurten is telkens verschillend. Vanuit de vier windrichtingen leiden vier ontsluitingswegen direct naar het centrum: praktisch De Oost, De West, De Noord en De Zuid genoemd. De woningen aan De Oost liggen aan een breed opgezette straat met een brede groenstrook, voorzien van bomen, die de wegen scheidt en ook omgeven wordt door andere type woningen met dezelfde schaal en maatvoering.

In het begin is vooral gebouwd voor landarbeidersgezinnen (grote gezinnen met een laag inkomen) met tamelijk eenvormige rijtjeswoningen, met een eenvoudige Wederopbouw architectuur en drie tot zes slaapkamers onder een rood pannendak. Alle verschillende typen woningen zijn deels ontworpen door de RIJP en deels door vijf architecten die daarbij werden ingeschakeld: Groosman, Klein, De Vries, Nap en Buchta. Deze woningen hebben meer architectonische uitstraling gekregen dan standaardwoningen elders in de wijk.

Vrij recent hebben de woningen een renovatie ondergaan. Dit is af te lezen aan de verschillende kleuren voordeuren, die ook niet meer de originele vormgeving hebben, en de vernieuwde gevelbekleding in hout.

Beschrijving

De woningen hebben een vierkante plattegrond en zijn opgetrokken in baksteen onder een met rode pannen gedekt zadeldak. De woningen bevinden zich in een rij, waarbij steeds twee voordeuren naast elkaar geplaatst zijn. De entreepartijen van de woningen worden sterk benadrukt, omdat ze iets terugliggen en voorzien zijn van ander materiaal dan de gevels. De voordeuren worden gescheiden door twee betonnen panelen met patrijspoortachtige gaten. De panelen lopen tot aan de goot. Boven de voordeuren zijn betonnen luifels aangebracht. Samen met de panelen zorgt dit voor een sterke horizontale en verticale geleding in dit deel van de gevel. Boven en langs de voordeur bevinden zich boven-, en zijlichten (met een reeks smalle houten kozijnen). Een enkele keer zijn de zijlichten dicht gemaakt. In het overige deel van de gevel bevindt zich één venster op de begane grond en één er direct boven op de verdieping. De vensters op de verdieping hebben een zijlicht. Bij sommige woningen is een deel van de gevel met natuursteen bekleed en in een patroon van leisteen gelegd: naast de entree op de begane grond en in de borstwering onder het kozijn op de verdieping. Bij andere woningen is dit geveldeel voorzien van houten lamellen voor schoon metselwerk, of slechts van alleen schoon metselwerk.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De woningen aan De Oost 8-22 zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de breed opgezette structuur van De Oost, een van de vier oorspronkelijke ontsluitingswegen van het centrum.
- De rijtjes woningen zijn architectonisch waardevol vanwege de speciaal voor Dronten en de kernen ontworpen woningtypen met eenvoudige wederopbouw architectuur, met een bijzondere detaillering, rijker en gevarieerder materiaal gebruik ter decoratie dan de vergelijkbare woningen uit de eerste bebouwingslaag van Dronten.
- De woningen hebben cultuurhistorische waarde vanwege het feit dat ze tot de oudste bebouwing van Dronten behoren.
- De woningen vertegenwoordigen ensemblewaarde door de architectonische en stedenbouwkundige samenhang met de andere woningen rondom De Oost en de groene middenstrook.

(VERVALLEN)

D15 t/m D28 - De Noord 2-28, Dronten

Adres: De Noord 2 t/m 28
Postcode + plaats: 8251 GE
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A0 0666 / 2438/ 2439/ 0315/ 0775/ 0774/ 0562/ 0678/ 0702/ 0701/
0676/ 0773/ 0772/ 0771
Naam object: middenstandswoningen
Oorspronkelijke functie: middenstandswoningen
Huidige functie: woningen
Datering: 1960
Architect: C. Nap en G.J.P. van Ede

Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: zadeldak met gesmoorde pannen
Kozijnen: hout

Bronnen

Bouw en woningarchief gemeente Dronten
www.nai.nl

Inleiding

De eerste woonbuurten van Dronten lagen in een L-vorm om het centrum gegroepeerd, de latere buurten kwamen daar als een schil omheen. De structuur van de afzonderlijke buurten is telkens verschillend. Vanuit de vier windrichtingen leiden vier ontsluitingswegen direct naar het centrum: praktisch De Oost, De West, De Noord en De Zuid genoemd.

In het begin is vooral gebouwd voor landarbeidersgezinnen (grote gezinnen met een laag inkomen) met tamelijk eenvormige woningen met drie tot zes slaapkamers. Ook werden iets ruimere woningen gebouwd voor middenstanders en mensen in overheidsdienst met een samengetrokken woon-, eetkamer en keuken, een kleine bijkeuken en een aparte schuur. In 1960 gingen de eerste heipalen de grond in. De woningen aan de Noord zijn van het type M en waren ontworpen door C. Nap en G.J.P. van Ede uit Arnhem. Dit architectenbureau hadden in Arnhem al het bekende Rembrandt theater ontworpen in functionalistische stijl.

Beschrijving

De middenstandswoningen bestaan uit twee bouwlagen, opgetrokken vanuit een vierkante plattegrond en in baksteen uitgevoerd, onder een met gesmoorde pannen gedekt zadeldak. Het zijn twee-onder-een kapwoningen. Alleen op de hoeken van de kruisende straten zijn woningen vrijstaand gebouwd. Alle woningen zijn geschakeld door tussenstukken.

De voorgevel is ingedeeld met grote driedelige vensterpuien op de begane grond. Op de verdieping zijn twee samengestelde vensters aanwezig. Direct onder de dakrand bevindt zich een lichtstrook voor

de zolderverdieping. De entree van de woningen bevindt zich in de tussenstukken, die terugliggen tot halverwege de zijgevel en tot verdiepingshoogte gebouwd zijn. Ook dit tussenlid heeft een lichtstrook onder de dakrand. De gevel is opgetrokken in baksteen. Het gedeelte boven de voordeur is gevelbreed bekleed met houten beschot. De tussenstukken hebben een met gesmoorde pannen gedekt zadeldak. Niet overal is de raamindeling nog origineel, vooral op de begane grond hebben enkele puien wijzigingen ondergaan.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De woningen aan De Noord 2-28 zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen zijn een voorbeeld van middenstandswoningen in Dronten van het type M.
- De woningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan De Noord,
- De woningen zijn redelijk gaaf bewaard gebleven. Enkele individuele wijzigingen hebben zich voorgedaan, maar deze hebben de oorspronkelijke uitstraling van de woningen niet wezenlijk aangetast.

D 29 t/m D 39 - Lijzijde 72 t/m 90, Dronten

Adres: Lijzijde 72 t/m 90
Postcode + plaats: 8251 CW Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01A01163/01172
Naam object: Golf- en dijkwoningen
Oorspronkelijke functie: woningen
Huidige functie: woningen
Datering: 1959
Architect: R. Romke de Vries (1908-1997)

Gevels: baksteen en houten beschot
Dakvorm + bedekking: zigzag dak met bitumen
Kozijnen: hout

Bronnen

Dronten, Nieuwe gemeente in nieuw land, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 's-Gravenhage, 1972

www.nai.nl

Anne Marie Boon, Richard van Hout en Alexander van der Wel m.v. Tjeerd Boersma en Michiel Kruidenier, *R. Romke de Vries (1908-1997). Architect van de wederopbouw*,

Inleiding

De eerste vier woonbuurten van Dronten lagen in een L-vorm om het centrum gegroepeerd, de latere buurten kwamen daar als een schil omheen. Er werd naar gestreefd om elke wijk een eigen karakter te geven, niet alleen door verscheidenheid in de toegepaste woningtypen, maar ook door de wijze waarop de bebouwde en de open ruimte met vindingrijke speelsheid werd afgewisseld. De structuur van de afzonderlijke buurten is daardoor telkens verschillend.

De door Romke de Vries uit Den Haag ontworpen golf- en dijkwoningen behoorden tot de eerste bebouwing. In 1959 kreeg hij de opdracht tot de bouw van 155 eengezinswoningen en 8 garages, aan de Lijzijde, Klipperstraat, Boeierstraat, Schouwstraat, Karveelstraat en Hoogaarsstraat, De Oost en de Koggenstraat. Romke de Vries had in de oorlog samengewerkt met G. Rietveld, J. Bakema en E. Groosman aan het Plan Zuidwijk in Rotterdam. In de jaren vijftig werkte hij binnen de Werkgroep Nagele van De 8 en Opbouw samen met onder meer Van den Broek en Bakema. Voor Dronten ontwierp Romke de Vries een wijk van vijf noord-zuid georiënteerde, langere woonblokken, afgewisseld met kortere rijtjes woningen. In de wijk is variatie aangebracht door in elke binnenstraat telkens hetzelfde lange blok aan één zijde te plaatsen, met aan de overzijde drie kortere blokjes, waarbij in elke binnenstraat wordt gevarieerd met de groepering, verspringing, het aantal woningen en de onderlinge afstanden. Zo zijn kleine pleintjes ontstaan en doorzichten naar de kerktoren aan De Noord. De bouw vond plaats tussen 1960 en het voorjaar van 1962. De woningen aan de Lijzijde hebben allemaal een voortuin en keken oorspronkelijk uit over een groene parkaanleg.

De kernen van de gemeente Dronten waren aanvankelijk voornamelijk bedoeld voor landbouwarbeidersgezinnen (grote gezinnen met een laag inkomen) en daar werd op ingespeeld met woningen in tamelijk eenvormige rijtjes met een eenvoudige wederopbouw architectuur. Met het oog op de toekomstige bewoners koos de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders voor laagbouw in de

vorm van het klassieke rijtjeshuis met een rood pannendak. Bij uitzondering kregen de woningen van Romke de Vries een bitumen dekking. In tegenstelling tot de gebruikelijke rijenwoningen, die in het plan van Romke de Vries langs de De Oost en de Koggenstraat werden gesitueerd, waarbij de nok evenwijdig aan de straat ligt, ontwierp hij langs de binnenstraten geschakelde twee-onder-een-kap woningen met de nokken dwars op de straat, zodat een gebroken daklijn ontstond. Zijn woningen zijn van het type A met een halletje, eetkeuken en een ingebouwde schuur op de begane grond. De bovenverdieping was oorspronkelijk ingericht met 3 slaapkamers, een kleine badkamer en een 'droogzolder', een wasdroogruimte die enigszins uit de gevel springt en bekleed is met hout. Hiermee refereerde Romke de Vries aan de houten huizen rond de Zuiderzee. De wasdroogruimte was ontworpen met een luik in plaats van een raam en oorspronkelijk niet geïsoleerd om te voorkomen dat de bewoners ze als slaapkamer zouden inrichten.

Beschrijving

De woningen aan de Lijzijde vormen een rijtje van 10 geschakelde twee-onder-een-kap woningen. De woningen zijn opgetrokken met gemêleerde roodgele bakstenen gevels in onregelmatig metselverband onder flauw hellende zigzagdaken met de nokken dwars op de straat en een leikleurige bitumineuze dekking.

De voorgevels zijn twee aan twee symmetrisch en regelmatig ingedeeld met vier vensterassen. In de buitenste vensterassen is een deels glazen voordeur opgenomen met ernaast een horizontaal w.c. raam onder het uitstekende en hout beklede volume met de oorspronkelijke wasdroogruimte. In de middelste twee vensterassen zijn op de begane grond twee grote rechthoekige vensters met een doorlopende betonnen latei aan de bovenzijde. Het venster is voorzien van een smaller raam met bovenlicht en een onderdorpel van bruine keramische tegels. In de middelste vensterassen is op de verdieping een vierkant gekoppeld venster met een draairaam aangebracht onder een betonnen latei. Op het geschilderd horizontale beschot werden bij diverse huizenblokken afwisselend kleuren toegepast, die ook in dit rijtje nog zichtbaar zijn. De oorspronkelijke kleuren zijn: bordeauxrood, indigoblauw, vuil geel en wit. De daken hebben een grote overstek ondersteund door houten gootklossen.

De kopse gevels van deze rij woningen is voorzien van een aangebouwde garage. Het beschot van de wasruimte loopt overhoeks door over de helft van de gevel. Erachter is in het baksteen deel op de verdieping een badkamervenster met klapraam aangebracht.

De achtergevel is op de verdieping voorzien van twee vierkante, gekoppeld venster met een draairaam aangebracht onder een betonnen latei, die de daklijn volgen.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

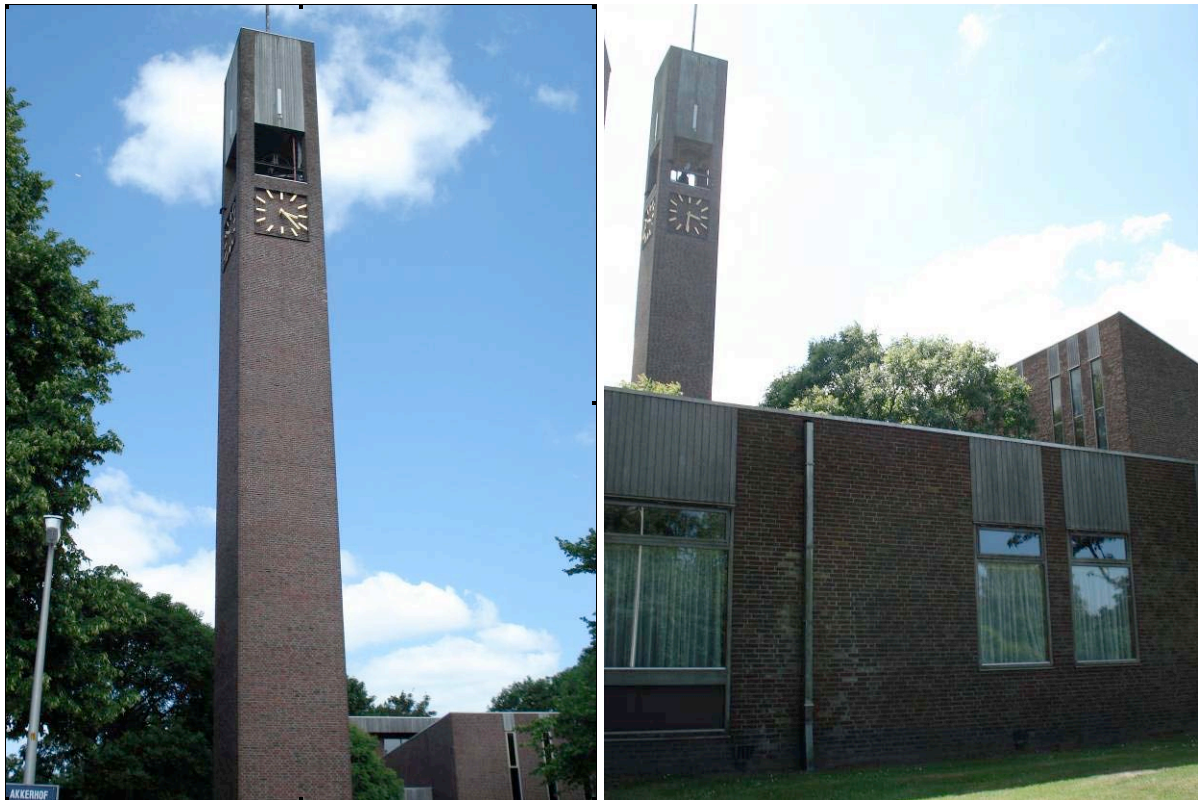
De woningen aan de Lijzijde zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de breed opgezette structuur van de Lijzijde en vanwege de stedenbouwkundige samenhang met de andere de andere rijen woningen en de mee ontworpen garages in de door Romke de Vries ontworpen wijk.
- De rij woningen is architectonisch waardevol vanwege de speciaal voor Dronten en de kernen ontworpen woningtypen met eenvoudige wederopbouw architectuur, maar met een bijzondere detaillering, en de speciale positie die ze innemen in het naoorlogse oeuvre van Romke de Vries.
- De woningen hebben cultuurhistorische waarde vanwege het feit dat ze tot de oudste bebouwing van Dronten behoren.
- De woningen vertegenwoordigen ensemblewaarde door de architectonische en stedenbouwkundige samenhang met de vier oudste wijken van Dronten.

B1 - Akkerhof 3, Biddinghuizen

Adres: Akkerhof 3
Postcode + plaats: 8256 BK Biddinghuizen
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01E00074
Naam object: Kerktoren kerkelijk centrum De Voorhof
Oorspronkelijke functie: kerktoren
Huidige functie: kerktoren
Datering: 1965 (plannen) -1967 (in gebruik name)
Architect: E.M. Fontein

Constructie: beton of baksteen (onbekend)
Gevels: baksteen

Bronnen

www.devoorhof.net

www.flevolanderfgoed.nl

www.bonas.nl

Woensel, drs. J.T.W.H. van, *Kerkopbouw en kerkbouw in de IJsselmeerpolders*, Lelystad 1996

Inleiding

In 1965 maakte architect E.M. Fontein uit Amsterdam plannen voor de bouw van een kerkelijk centrum in de kern van Biddinghuizen. Twee jaar later, in 1967, werd het gebouw in gebruik genomen door de Protestantse gemeente. In 1970 betrok de Rooms-Katholieke parochie het gedeelte voor die geloofsgemeenschap. Fontein zag een kerk niet alleen als een ruimte voor erediensten, maar ook als gemeenschapsruimte. Het is dan ook niet vreemd dat juist hij voor dit complex de ontwerpopdracht kreeg. Geslotenheid en soberheid zijn kernbegrippen als het gaat om het werk van Fontein. Hij ontwierp ook De Ontmoeting in Emmeloord en 't Lichtschip in Lelystad. Vanaf 1968 werkte hij samen met architect Zwiers. Op het plein voor de ingangen van het complex staat de kerktoren. Deze toren staat los van de bebouwing.

Beschrijving

De rechte, slanke kerktoeren heeft een vierkante vorm. Het is onduidelijk of de draagconstructie van beton is, waartegen gemetselde wanden zijn geplaatst of dat de gemetselde wanden dragend zijn. De top van de kerk is opengewerkt. Hier bevindt zich de klokkenstoel. De toren is plat afgedekt, de top is boven de klokkenstoel afgedicht met houten planken. Onder de klokkenstoel bevinden zich op elke windrichting klokken. Die bestaan uit koperen wijzers en staafjes voor de cijfers, die op een licht teruggemetseld vlak zijn aangebracht.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg.

Waardering

De kerktoeren aan de Akkerhof is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De kerktoeren heeft architectuurhistorische waarde door materiaalkeuze en verschijningsvorm die passen bij de bouwtijd.
- De kerktoeren is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging in het centrum van Biddinghuizen: de toren functioneert bovendien als landmark en oriëntatiepunt voor de wijde omtrek.
- De kerktoeren heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van het kerkelijk centrum in Biddinghuizen.
- De kerktoeren vertegenwoordigt ensemblewaarde door de relatie met het bijbehorende kerkelijk centrum.

B2 - Baan 41, Biddinghuizen

Adres: Baan 41
Postcode + plaats: 8256 BD Biddinghuizen
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01E00457
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: mechanisatiebedrijf/ garage/ tankstation
Huidige functie: tankstation
Datering: 1966
Architect: Fr. Tierie

Constructie: betonskelet
Gevels: glas en betonplaat
Dakvorm + bedekking: plat dak met bitumen
Kozijnen: hout en staal

Bronnen

Dronten, Nieuwe gemeente in nieuw land, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 's-Gravenhage, 1972

Bouw- en woningarchief gemeente Dronten dossier

Inleiding

Aan de entree en de toegangsweg naar de kern van Biddinghuizen is een mechanisatiebedrijf en garage (Kamphuis) gevestigd. Vanwege het gebruik van de polders als landbouwgrond had men bij het ontwerpen van de dorpen ook rekening gehouden met de bouw van speciale gebouwen, zoals een onderkomen voor mechanisatiebedrijven. Vanwege de ligging aan de uitvalsweg was ook de vestiging van een garage en een tankstation op die plek heel voor de hand liggend. De originele tankvoorziening die ooit naast de showroom stond is vernieuwd en staat nu haaks op het gebouw.

Beschrijving

Het bedrijf bestaat uit twee bouwdelen: de garage/showroom met een vierkante plattegrond, onder een plat dak en over één bouwlaag, en de showroom met bovenwoning. Dit laatste bouwdeel heeft twee bouwlagen - showroom/etalage op de begane grond en woning erboven- en is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond ook onder een plat dak. De begane grond van de showroom bestaat voornamelijk uit glazen puien met stalen vensters. Hierdoor wordt de showroomfunctie duidelijk. De tweede laag heeft een kenmerkende borstwering die is bekleed met betonplaten. Deze woonlaag heeft een horizontale geleding. De kozijnen op de verdieping zijn van hout en staal, hebben uitzetramen en liggen iets terug. Boven de entree, die bestaat uit een houten deur binnen een glazen pui, is een half inpandig balkon aanwezig. De doorlopende borstwering stulpt hier uit. Een ander balkon bevindt zich op de kopse kant (zuidwest zijde) van het gebouw. Beide balkons hebben een metalen balkonhek dat op de borstwering staat. Langs de dakrand zit een lijst van plaatmateriaal. De

garage-ingang bevindt zich op de noordoost hoek van het gebouw. De zijgevel hiervan is gedeeltelijk uitgevoerd in metselwerk.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

Het bedrijf aan de Baan is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden en vanwege de gaafheid:

- Het bedrijf is van typologisch belang: het is een nieuw type bebouwing speciaal voor de kernen in de polder.
- Het bedrijf is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende en functionele ligging aan de entree van het dorp Biddinghuizen.
- Het bedrijf heeft architectuurhistorische waarde vanwege de voor de bouwtijd kenmerkende bouwstijl zoals het gebruik van betonplaten en stalen puien.
- Het bedrijf is redelijk gaaf gebleven. Grote wijzigingen in de hoofdvolumes hebben niet plaatsgevonden, wel op detailniveau.

B3 t/m B7 - Woningen Cultuursingel 91-99, Biddinghuizen

Adres: Cultuursingel 91-99
Postcode + plaats: 8256 AL Biddinghuizen
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01E00219 t/m 223
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: woningen
Huidige functie: woningen
Datering: ca. 1964
Architect: Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP)

Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: zadeldak en pannen
Kozijnen: hout

Bronnen

Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, *Nieuwe gemeente in nieuw land*, Den Haag 1972
Bouw- en woningarchief gemeente Dronten dossier

Inleiding

Rond 1960 was het plan om in Biddinghuizen 380 woningen te bouwen, waarvan 320 voor arbeiders en 60 voor middenstanders. Het stedenbouwkundig plan is afkomstig van ir. R. Hajema uit Assen en wordt gekenmerkt door een sterk orthogonale opzet (haaks op elkaar staande straten die in rechte lijnen lopen). De Dreef vormt daarbij een van de hoofdwegen. De bouw van de eerste woningen van Biddinghuizen startte in 1962 en in 1963 betrokken de eerste bewoners hun huis aan De Voor.

De kernen waren aanvankelijk voornamelijk bedoeld voor landbouwarbeiders en daar werd op ingespeeld met woningen met een eenvoudige wederopbouw architectuur. Alle verschillende typen woningen zijn deels ontworpen door de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) en deels door vijf architecten die daarbij werden ingeschakeld: Groosman, Klein, De Vries, Nap en Buchta. De meeste woningen hadden een eetkeuken en een (gedeeltelijk) ingebouwde of aangebouwde schuur. Slechts vijf typen hadden een vrijstaande schuur, waaronder deze woningen aan de Cultuursingel. Dit betrof het type AC: een iets ruimere woning voor middenstanders en mensen in overheidsdienst met een samengetrokken woon-, eetkamer en keuken, een kleine bijkeuken en een aparte schuur. Er zijn van dit type woningen 44 exemplaren in Dronten gebouwd, twaalf in Swifterbant en zes in Biddinghuizen, langs de Cultuursingel. Ze zijn te herkennen aan het uitstekende tochtportaal in de voorgevel. Het rijtje woningen aan de Cultuursingel, een zijstraat van de Dreef, is ten opzichte van de overige, vergelijkbare vroege bebouwing aan de Cultuursingel nog vrij authentiek gebleven. Opvallend zijn de vrij ondiepe voortuinen.

Beschrijving

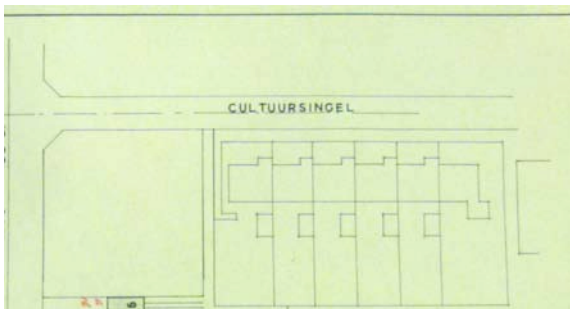
Rij woningen onder zadeldak gedekt met rode pannen. De woningen zijn opgetrokken in gemêleerde rode bakstenen vanuit een vierkante plattegrond. Elke woning heeft een gemetselde schoorsteen. De voorgevels hebben een aangebouwde entree onder een plat dak. In dit deel bevindt zich de voordeur. Op de begane grond wordt de voorgevel gedomineerd door een groot venster met zijlicht. Op de verdieping bevinden zich een staand en een rechthoekig venster met houten kozijnen. De hoekwoning onderscheidt zich van de overige woningen door de entree, die zich in de zijgevel, de kopse gevel haaks op de straat, bevindt. Deze entree is niet uitgebouwd. Een gedeelte van de voorgevel van de hoekwoning (aan de straat) is blind, op de verdieping zijn twee langwerpige, liggende vensters aangebracht.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De woningen aan de Cultuursingel zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Cultuursingel, direct om de hoek van de Dreef.
- Het rijtje woningen is architectonisch waardevol vanwege de speciaal voor Dronten en de kernen ontworpen woningtypen met eenvoudige wederopbouwarchitectuur.
- De woningen hebben cultuurhistorische waarde als vroege bebouwing van Biddinghuizen.
- De woningen zijn relatief gaaf ten opzichte van overige bebouwing van vergelijkbare typen aan de Cultuursingel.

B8 t/m B15 – Dreef 18 t/m 32, Biddinghuizen
B22 t/m B29 – Dreef 34 t/m 48

Adres:	Dreef 18 t/m 48
Postcode + plaats:	8256 AW Biddinghuizen
Kad. gemeente:	Dronten
Sectie + nr(s):	DTN01E00329 T/M ...00336, DTN01E00723, DTN01E00338 t/m ...00344
Naam object:	n.v.t.
Oorspronkelijke functie:	middenstandswoningen
Huidige functie:	middenstandswoningen
Datering:	1975
Architect:	Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP)
Gevels:	baksteen
Dakvorm + bedekking:	zadeldak met zwarte pannen
Kozijnen:	hout

Bronnen

Bouw- en woningarchief gemeente Dronten dossier

Inleiding

Rond 1960 was het plan om in Biddinghuizen 380 woningen te bouwen, waarvan 320 voor arbeiders en 60 voor middenstanders. Het stedenbouwkundig plan was afkomstig van ir. R Hajema uit Assen en wordt gekenmerkt door een sterk orthogonale opzet (haaks op elkaar staande straten die in rechte lijnen lopen). De Dreef vormt daarbij een van de hoofdwegen. De bouw van de eerste woningen van Biddinghuizen startte in 1962 en in 1963 betrokken de eerste bewoners hun huis aan De Voor. In 1963 werd ook een bijstelling van de plannen gemaakt en het aantal te bouwen woningen werd uitgebreid tot 700. Een deel van de woningen die aan De Dreef werden gebouwd, was bedoeld voor middenstanders. Dat is te zien aan de ruimere opzet van deze woningen. Ze werden opgeleverd in 1975. Het zijn geen rijtjeswoningen, maar geschakelde woningen met garages. De nummers 18-32 en 34-48 zijn 2 rijtjes van 8 geschakelde woningen met een garage die toen gebouwd zijn voor circa 5 ton guldens. De contrasterende kleurstelling (wit voor de zijgevels en zwarte afwerking voor de voorgevel) is bij een aantal woningen intact gebleven. Bij een aantal woningen is de kleurstelling gewijzigd.

Beschrijving

Twee aan twee geschakelde woningen van twee bouwlagen onder een zadeldak dat gedekt is met zwarte pannen. De kopse zijgevels zijn blind en opgetrokken met witte bakstenen. De blokjes woningen zijn met elkaar verbonden door garages die iets terugliggen, waardoor een oprit ontstaat. De woningen zelf worden onderling visueel gescheiden door muurdammen van witte bakstenen. De voorgevels zijn verder transparant van aard en liggen terug ten opzichte van de zijgevels. Ze zijn ingevuld met vensterpuiken met donker afgewerkte kozijnen. Per twee woningen bevindt zich op de

verdieping over de gehele breedte een balkon, dat bij de meeste woningen is afwerkt met een balustrade van donkere, houten verticale planken.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De middenstandswoningen aan De Dreef zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen hebben een kenmerkende architectuur voor de jaren '70 en zijn typologisch van belang omdat het middenstandswoningen zijn, die zich door stijl en omvang onderscheiden van reguliere eengezinswoningen.
- De woningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Dreef.
- De woningen zijn relatief gaaf bewaard gebleven. Er hebben zich extern nauwelijks grote wijzigingen voorgedaan; de dakvlakken zijn nog geheel gesloten, de meeste gevelindelingen zijn nog oorspronkelijke en van veel woningen is de contrasterende kleurstelling nog ongewijzigd gebleven.

B16, B18 t/m 21 - Zaaivool 44-52, Biddinghuizen

Adres: Zaaivool 44-52
Postcode + plaats: 8256 ER Biddinghuizen
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01E00790
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: bejaardenwoningen
Huidige functie: bejaardenwoningen
Datering: 1983
Architect: Van Heelsbergen en Jansen

Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: zadeldak met pannen
Kozijnen: hout

Bronnen

Bouw- en woningarchief gemeente Dronten

Inleiding

De bejaardenwoningen aan Zaaivool maken deel uit van het Uitbreidingsplan Baan III. In opdracht van woningbouwvereniging Oost Flevoland werden de woningen ontworpen door architect Van Heelsbergen en Jansen uit Arnhem. Het plan en de bouwvergunning dateren van 1982, de woningen kwamen gereed in 1983. De vijf woningen aan Zaaivool maken deel uit van een ensemble van 3 keer 5 woningen, die haaks op de Dreef staan.

Beschrijving

Drie rijen van vijf woningen onder een doorlopend zadeldak, dat gedekt is met donkere pannen. De gevels zijn opgetrokken in bakstenen. Het dak loopt iets lager door ter hoogte van de entree, die ten opzichte van de voorgevel iets naar voren komt. De voorgevels bestaan verder uit één groot kozijn, geflankeerd door een zijlicht. De woningen hebben hun oorspronkelijk kleurstelling behouden, kenmerkend is het rood van de entree en het groen en wit van de deur. Op de kopse kanten van de woningen zit vanuit de punt van de nok een langwerpig venster met houten borstwering. Tevens bevinden zich aan de zijde van de Dreef in het metselwerk aangebrachte versieringen.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De bejaardenwoningen aan de Zaaivool 44-52 zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De bejaardenwoningen zijn van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Dreef/Zaaivool.
- De bejaardenwoningen hebben cultuurhistorische waarde als voorbeeld van speciaal voor ouderen ontworpen woningen.
- De woningen zijn gaaf behouden gebleven.

S1 - De Poort 17, Swifterbant

Adres:	De Poort 17
Postcode + plaats:	8255 AA Swifterbant
Kad. gemeente:	Dronten
Sectie + nr(s):	DTN01G00068
Naam object:	kerktoren van kerkelijk centrum De Hoeksteen
Oorspronkelijke functie:	kerktoren
Huidige functie:	kerktoren
Datering:	1970
Architect:	H. Oudejans
Constructie:	beton skelet
Gevels:	baksteen

Bronnen

www.nai.nl

www.flevolanderfgoed.nl

Inleiding

De toren is onderdeel van het kerkelijk centrum 'De Hoeksteen'. In 1967 kwamen de Room Katholieke kerk, de Gereformeerde kerk en de Hervormde kerk overeen dat er in Swifterbant één kerkelijk centrum gebouwd ging worden. Dit centrum zou tevens als gemeenschapscentrum gaan functioneren. Het was voor het eerst in Nederland dat er één kerk voor meerdere gemeenschappen gebouwd ging worden. In 1969 ging de eerste paal de grond in en in 1970 werd het centrum in gebruik genomen door de Protestantse Gemeente Swifterbant en de RK St. Willibrord-parochie.

Het gebouw is gebouwd naar ontwerp van Hendricus Theodorus (Har) Oudejans (1928-1992) en speciaal ontworpen voor multifunctioneel gebruik. Oudejans had zijn bureau in Amsterdam. Deze architect ontwierp met name in de jaren vijftig en zestig veel kerken en woningen, bovendien werkte hij aan enkele renovatieprojecten. Daarnaast was hij hoogleraar bij de faculteit Bouwkunde van de TU Delft. Samen met Constant Nieuwenhuys, Armando en Ton Alberts ondertekende hij de eerste proclamatie van de Nederlandse sectie van de Internationale Situationisten. De Situationisten richtten zich tegen het individuele kunstwerk en waren vóór het collectief creëren van een levenssfeer.

Zoals gebruikelijk in de gemeente Dronten staat de kerktoren los van het gebouw, op de hoek van De Poort en de Noordsingel. De toren staat overhoeks in het groen en verbeeldt een vissenkop. Kenmerkend voor Oudejans is de stapeling van blokvormige massa's.

Beschrijving

De kerktoren is een in licht bruine baksteen opgetrokken toren met een vierkante grondslag. De toren staat los van de kerk en heeft een betonnen skelet dat op een aantal punten, zoals onderaan en boven de klokken, door het weglaten van metselwerk in het zicht komt. Door de witte kleur van het beton is dit duidelijk zichtbaar. De driehoekige openingen die hierdoor ontstaan zijn ingevuld met hekwerk. Op de zuid- en noordzijde gaat de toren hoger op, waardoor het 'vissenkop'-achtige beeld ontstaat. De klokken bestaan uit koperen wijzers en koperen staafjes die direct op het metselwerk zijn aangebracht. Elke windstreek heeft een klok.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg.

Waardering

De kerktoren aan De Poort 17 is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De kerktoren heeft architectuurhistorische waarde binnen het oeuvre van H. Oudejans en door de kenmerkende bouwstijl van eind jaren '60.
- De kerktoren is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging vlak naast, maar los van het kerkelijk centrum. Door de hoogte en overhoekse situering tegenover De Greente heeft de toren een belangrijke functie als landmark; het is een oriëntatiepunt voor het gehele dorp.
- De kerktoren heeft cultuurhistorische waarde als toren behorende bij het eerste kerkelijk centrum in Nederland dat door samenwerking van verschillende gemeenschappen tot stand kwam.
- De kerktoren vertegenwoordigt ensemblewaarde door de relatie met het naastgelegen kerkcentrum.

S2 - De Poort 24, Swifterbant

Adres: De Poort 24
Postcode + plaats: 8255 AA Swifterbant
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01G00011
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: tractorshowroom / tankstation
Huidige functie: Weevers mechanisatiebedrijf
Datering: 1965
Architect: ing. Willers

Constructie: betonskelet
Gevels: kopse gevels baksteen
Dakvorm + bedekking: plat dak met bitumen
Kozijnen: hout en staal

Bronnen

www.weeversbv.nl

Dronten, Nieuwe gemeente in nieuw land, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 's-Gravenhage, 1972

Bouw- en woningarchief gemeente Dronten dossier 640168

Inleiding

Al meer dan 40 jaar is op deze plaats, letterlijk aan de poort van de kern Swifterbant, een mechanisatiebedrijf gevestigd. Vanwege het gebruik van de polders als landbouwgrond had men bij het ontwerpen van de dorpen ook rekening gehouden met de bouw van speciale gebouwen zoals een tractorshowroom. In het geval van Weevers is het gebruik nooit anders geweest en heeft alleen het gebouw een metamorfose ondergaan om mee te gaan met de tijd. Zo is de oorspronkelijk houten gevelbekleding vervangen door lichte trespapieren platen en zijn ook de twee rechter kozijnen vervangen. De dakranden waren ooit wit, deze zijn inmiddels van grijze tegels voorzien. De tankvoorziening die ooit voor de showroom stond is verdwenen.

Beschrijving

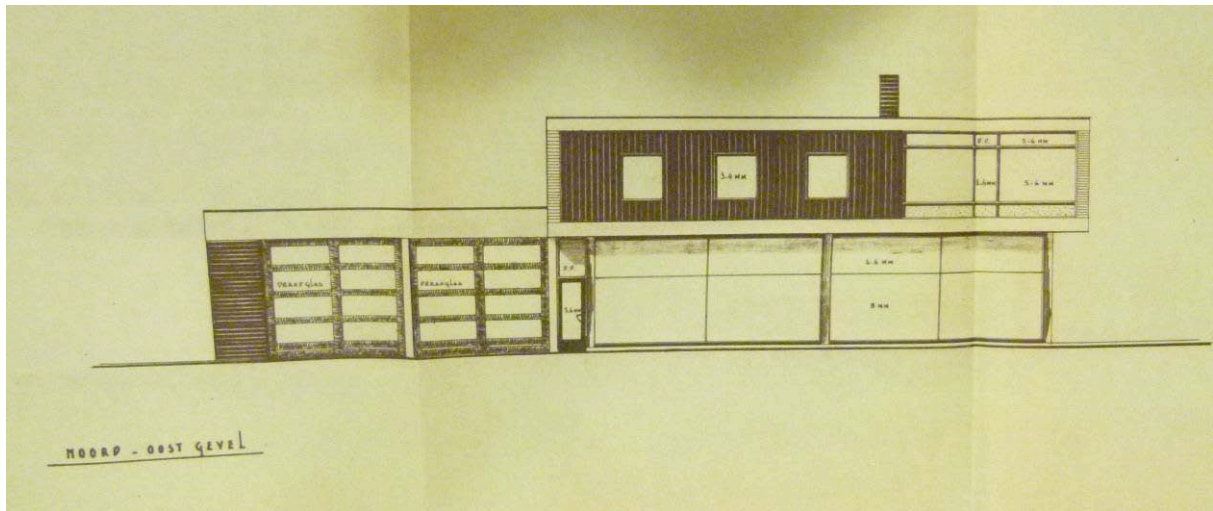
De showroom bestaat uit twee bouwlagen en is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond onder een plat dak. De begane bestaat voornamelijk uit glazen puien, die tussen betonnen pijlers zijn gezet. Hierdoor lijkt het gebouw te zweven. De tweede laag heeft ook een betonnen draagconstructie maar daarvan zijn de gevels aan de kopse kant ingevuld met metselwerk. De gevels aan de lange kant zijn voorzien van later aangebrachte gevelbekleding in een lichte kleur. Langs de dakrand zit een strook grijze tegels. De stalen kozijnen op de begane grond zijn smal geprofileerd. De kozijnen op de etage zijn vernieuwd.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De tractorshowroom aan De Poort 24 is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De tractorshowroom is van typologisch belang; het is een nieuw type bebouwing dat speciaal is ontwikkeld voor de kernen in de polder.
- De tractorshowroom is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de entree van het dorp Swifterbant.
- De tractorshowroom heeft architectuurhistorische waarde vanwege de voor de bouwtijd kenmerkende bouwstijl.

S3 - De Lange Streek 30, Swifterbant

Adres: De Lange Streek 30
Postcode + plaats: 8255 AR Swifterbant
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01G00021
Naam object: Openbare basisschool De Duykeldam
Oorspronkelijke functie: school
Huidige functie: school
Datering: 1965
Architect:

Constructie: beton
Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: lessenaarsdak met bitumen
Kozijnen: hout

Bronnen

www.duykeldam.nl

Inleiding

De Duykeldam is de eerste school van Swifterbant en opgericht in 1965. De school begon ooit met drie klassen lagere school en een aparte kleuterschool. Ook zaten het consultatiebureau, de zondagsschool en de kerk in de begintijd in dit gebouw. De school staat op het perceel dat tussen de Lange Streek en Noordhoren ligt. Aan de voorzijde (zijde Noordhoren) is het terrein voorzien van gras en bomen, aan de achterzijde bevindt zich de speelplaats en de toegang tot de school.

Voor de school staat een kunstwerk, 'De zonnebloem' van Marie van Eyl- Eitink, een bekende kunstenares uit de naoorlogse periode. Het is een bronzen plastiek in de vorm van een zonnebloem. Het logo van de school is van dit kunstwerk afgeleid.

Beschrijving

De school heeft een samengesteld grondplan van meerdere rechthoekige bouwvolumes, die speels naast elkaar gezet zijn. Alle bouwvolumes hebben één bouwlaag en een lessenaars dak. De gevels zijn opgemetseld in baksteen en ingevuld met grote venterpuien voorzien van houten kozijnen. Op de kop van de school (zijde Lange Streek) staat een gemetselde schoorsteen.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De school aan de Lange Streek is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De school heeft architectuurhistorische waarde door het type en de bouwstijl
- De school is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende vrije ligging op een hoekperceel aan de Lange Streek en Noordhoren.
- De school heeft cultuurhistorische waarde als eerste school van Swifterbant.

K1 - Vossemeerdijk 1, Ketelhaven

Adres: Vossemeerdijk 1
Postcode + plaats: 8251 PM Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01B01857
Naam object: Gemaal Colijn
Oorspronkelijke functie: gemaal
Huidige functie: gemaal
Datering: 1956-1957
Architect: D. Roosenburg, P. Verhave, J. Luyt

Constructie: betonskelet
Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: zadeldak met bitumen
Kozijnen: hout en staal

Bronnen

www.flevolanderfgoed.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inleiding

De Flevopolder is verdeeld in een hoge en een lage afdeling, met peilen resp. op 5,2 en 6,2 meter beneden NAP. Gemaal Colijn bemaalt, net als Lovink, elektrisch het hoge deel, en samen met het dieselgemaal Wortman bij Lelystad ook het lage deel. De hoofdkanalen De Lage Vaart en de Hoge Vaart komen in Ketelhaven samen bij gemaal Colijn. Hierdoor konden in één gebouw de pompen opgesteld worden, twee voor de lage en een voor de hoge afdeling en kon een apart gebouw worden uitgespaard. Ernaast werd een schutsluis voor schepen tot 300 ton gebouwd.

Het gebouw is in functionalistische stijl ontworpen door Dirk Roosenburg (187-1962). Hij was als adviseur betrokken bij de vormgeving van de gemalen Lely en Leemans in de Wieringermeer en de Stevin- en Lorenzsluizen in de Afsluitdijk. In 1937 werd zijn hulp ingeroepen voor het ontwerp van de drie gemalen in de Noordoostpolder. In 1946 ging Roosenburg een samenwerkingsverband aan met twee medewerkers: Piet Verhave en Jaap Luyt. In de bouwwerken van Roosenburg waren vooral het gebruik en de praktische oplossingen belangrijk. De kanalen die het polderwater afvoeren benaderen het gemaal vanuit verschillende richtingen. Daarom heeft Roosenburg gekozen voor een plattegrond in drie zeshoekige delen.

In de jaren '50 van de vorige eeuw was Dirk Roosenburg adviseur bij de vormgeving van de gemalen en sluizen in oostelijk Flevoland, de Houtribsluizen bij Lelystad en het sluizencomplex bij Enkhuizen. De Dienst Zuiderzeewerken had een esthetisch adviseur nodig annex architect om de technische

hoogstandjes op het gebied van de waterbouw te voorzien van een passende harmonieuze architectuur zodat zij een waardige aanvulling zouden vormen op de landschappelijke en maatschappelijk-historische context waarin ze gebouwd werden.

In de gevel, boven de ingang van het gemaal bevindt zich een gevelreliëf van Gerard van Remmen. In de entree van het gemaal is een sierglaspuis met glasreliëf en gezandstraalde voorstellingen van Johan Dijkstra te vinden, dat de eeuwige strijd van de mens tegen de zee, en de inpoldering van het nieuwe land symboliseert.

Het Gemaal Colijn is genoemd naar dr. H. Colijn (1869-1944), die als minister van Financiën nauw betrokken was bij de totstandkoming van de Noordoostpolder en Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. Hij was voorzitter van de Zuiderzeeraad.

Beschrijving

Het bakstenen gebouw heeft drie vooruitstekende zadeldaken, die met bitumen bedekt zijn. De onderbouw van het gemaal is in gewapend beton uitgevoerd en bezit drie zuigmonden en drie persbuizen van gewapend beton. De bovenbouw is van gewapend beton. Over de drie zuigkanalen ligt een vaste betonnen plaatbrug.

De voorzijde en achterzijde van het gebouw (uikijkend over de Lage Vaart en Ketelmeer) wordt gevormd door de dakvorm van drie vooruitstekende zadeldaken, die de gevels in een punt laten lopen en zo een plattegrond van drie zeshoeken vormt. Steeds is het rechter deel van zo'n gevel van baksteen, het linker is ingevuld met stalen vensters die een betonnen omlijsting hebben. Het beton is in wit uitgevoerd. Op het meest rechtse geveldeel aan de zijde van de Lage Vaart is de naam 'Colijn' aangebracht. De dakranden zijn tweekleurig; de bovenste rand is bordeauxrood eronder bevindt zich een wit deel.

Markant is de zijde van de ingang aan de Vossemeerdijk. Deze in de middenas geplaatste entreepartij risaleert iets en heeft een lage betonnen stoep. De entree bestaat uit een dubbele deur onder een betonnen luifel. Aan weerszijden van de entree zijn zijlichten aangebracht en boven de luifel is een betonnen borstwering met ronde gaten geplaatst. Boven de entreepartij bevindt zich het kunstwerk van Gerard van Remmen.

Op het betonnen reliëf zien we van links naar rechts twee korenaren, die vruchtbaarheid van het nieuwe land symboliseren. Vervolgens is de aanleg van de dijk, de inpoldering en het inmeten van het nieuwe land weergegeven. Tot slot zijn de vissen verbeeld in de voormalige zee. Opvallend is de kleurstelling; de toegangsdeuren zijn uitgevoerd in blauw, de stalen vensterkozijnen in bordeauxrood en de betonnen vensteromlijsting in wit. De achterzijde aan de kant van het Ketelmeer heeft lage aanbouwen en een tussenlid dat het gemaal met een eenlaags bouwvolume verbindt. Door de tweekleurige, doorlopende daklijn zijn alle volumes duidelijk tot één geheel gesmeed.

Installatie

De pompinstallatie van gemaal Colijn bestaat uit drie verticale centrifugaal pompen. Eén van de pompen is bestemd voor de bemaling van de hoge afdeling, de twee andere pompen bemalen de lage afdeling. De pompen worden aangedreven door drie draaistroommotoren. Een pomp, bestemd voor het bemalen van de hoge afdeling, heeft een capaciteit van 580 m³ / min. bij een opvoerhoogte van 5 meter. De twee andere pompen, bestemd voor de bemaling van de lage afdeling, hebben elk een capaciteit van 500 m³ / min. bij een opvoerhoogte van 6 meter. Het aantal maaluren per pomp bedraagt 2.300 tot 2.700 uur per jaar. De pompen worden aangedreven door drie draaistroommotoren van elk 660 kW (900 pk) en hebben een toerental van circa 110 omwentelingen per minuut. De bedrijfsspanning is 3.000 Volt draaistroom. De verticale motoras is direct aan de pomp gekoppeld. Elke motor is aangesloten op een eigen transformator, die de spanning van de met 10.000 Volt aangevoerde energie omzet in 3.000 Volt. Er is een diesel noodstroom- aggregaat van 27 kW voor aandrijving van de persschuiven en noodverlichting.

Waardering

Gemaal Colijn aan de Vossemeerdijk 1 is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- Het gemaal heeft architectuurhistorische waarde als voorbeeld van modernistische vormgeving en de bijzondere toepassing van de betonconstructie met een invulling van metselwerk en glas. Het gebouw neemt een belangrijke positie in het oeuvre van waterstaatkundige werken van het Bureau Roosenburg in.

- Het gemaal is van waarde vanwege de monumentale kunst. Op de kopgevel een betonnen reliëf van Gerard van Remmen en binnen een sierglaspui van Johan Dijkstra.
- Het gemaal is van stedenbouwkundige waarde vanwege de strategische ligging, aan de rand van het Ketelmeer, daar waar de hoofdvaarten samenkomen.
- Het gemaal heeft cultuurhistorische waarde als mijlpaal van de naoorlogse drooglegging van de oostelijke Flevopolder. Het gemaal vormt met de andere gemalen in de Flevopolder een deel van een groter geheel binnen de gemalenbouw met een bovengemiddelde architectuur en is daarom van grote cultuurhistorische betekenis. Het gemaal is een toonbeeld van de Wederopbouw voor het vormen van nieuw land op de zeebodem.
- Het gemaal bevat waarde vanwege de gaafheid van de architectuur het gebouw en de complete pompinstallatie.

K2 t/m K8 - Vossemeerdijk, Ketelhaven

Adres: Vossemeerdijk 5-17
Postcode + plaats: 8251 PM Dronten
Kad. gemeente: Dronten
Sectie + nr(s): DTN01C00730 / 520/ 731/ 493/1196/ 521/ 495
Naam object: n.v.t.
Oorspronkelijke functie: woningen
Huidige functie: woningen
Datering: 1953
Architect: onbekend (Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders RIJP?)

Gevels: baksteen
Dakvorm + bedekking: zadeldak met rode pannen
Kozijnen: hout

Bronnen

Dronten, Nieuwe gemeente in nieuw land, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, 's-Gravenhage, 1972

Inleiding

De zeven woningen met bijbehorende schuurtjes liggen in een L-vorm aan een verkeersluwe aftakking van de Vossemeerdijk om een centraal grasperk. Ze zijn gebouwd als drie twee-onder-een-kap woningen en een vrijstaande woning. De architectuur is sober.

De drooglegging van het oostelijk deel van de Flevopolder begon vanaf een werkeiland bij Ketelhaven. Nog voordat het nabijgelegen gemaal Colijn van start ging met het leegpompen van de toekomstige polder werden enkele huizen op de Vossemeerdijk gebouwd, een ringdijk die in oorsprong al was ontworpen door Cornelis Lely. Deze eerste huizen uit 1953 hebben een traditionele uitstraling volgens de opvattingen van de Delftse School. Voorman van deze stedenbouwkundige en architectonische stroming was Granpré Molière. Deze professor aan de TU in Delft was verantwoordelijk voor het ontwerpen van de polderdorpen in de Wieringermeer en de Noordoostpolder. Met de traditionalistische manier van ontwerpen werd in het dorp Nagele en met de verdere inrichting van Oostelijk Flevoland een breuk gemaakt.

Beschrijving

De woningen hebben een rechthoekige plattegrond en zijn opgetrokken met gevels in rode bakstenen en steile zadeldaken met oranje-rode dakpannen. De gevels zijn traditioneel ingedeeld met brede en smallere vensters met houten kozijnen. Deze waren oorspronkelijk voorzien van roeden. Elke twee-onder-een-kap woning heeft aan de voorzijde een dakkapel en een gemetselde schoorsteen op de nok. De twee westelijke gekoppelde woningen hebben de voordeur in de zijgevel. Schuin achter de woning staan de parallel geplaatste schuren. De oostelijke woningen haaks erop hebben hun voordeur in de lange gevel aan de straatzijde en schuren met de nok haaks op de woning. De

vrijstaande woning heeft de voordeur aan de straatzijde en een aangebouwde schuur aan de rechter zijgevel.

De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

Waardering

De woningen aan de Vossemeerdijk zijn van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische en ensemblewaarden:

- De woningen vertegenwoordigen een architectuurhistorische waarde als eerste en tevens laatste voorbeeld van het traditionele bouwen in de stijl van de Delftse School in de Flevopolder.
- De bebouwing is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Vossemeerdijk.
- De bebouwing is cultuurhistorisch van belang als eerste permanente woningen van Flevoland.
- De woningen hebben ensemblewaarde door de onderlinge relatie als samenhangend gebouwd minibuurtje.

